

وزارت جهاد کشاورزی
سازمان تحقیقات، آموزش و ترویج کشاورزی
مؤسسه تحقیقات علوم شیلاتی کشور – پژوهشکده آبی پروری آبهای داخلی

عنوان :
بررسی پراکنش گیاه سنبل آبی در استان گیلان

مجری:
علیرضا میرزاجانی

شماره ثبت
۵۵۸۲۲

وزارت جهاد کشاورزی
سازمان تحقیقات، آموزش و ترویج کشاورزی
مؤسسه تحقیقات علوم شیلاتی کشور - پژوهشکده آبی پروری آبهای داخلی

عنوان طرح/پروژه: بررسی پراکنش گیاه سنبل آبی در استان گیلان
کد مصوب: ۹۰۹۵۱۰۷-۱۲-۷۳-۲۴
نام و نام خانوادگی نگارنده/نگارندگان: علیرضا میرزاجانی
نام و نام خانوادگی مجری مسئول (اختصاص به پروژه ها و طرحهای ملی و مشترک دارد): -
نام و نام خانوادگی مجری/مجریان: علیرضا میرزاجانی
نام و نام خانوادگی همکاران: علی اصغر خانی پور، سعید نادری، جواد دقیق روحی، عادل حسین جانی، اسمعیل یوسف زاده، قربانعلی محمدپور، منصور سربازی، احسان هادی پور، عباس عاشوری، کامران زلفی نژاد خانسری، هادی بابائی سیاه کل، رضا محمدی دوست، مرتضی نیک پور محمود آباد، زهره مخیر
نام و نام خانوادگی مشاور (ان): بهرام کیایی
نام و نام خانوادگی ناظر (ان): -
محل اجرا: استان گیلان
تاریخ شروع: ۱۳۹۵/۷/۱
مدت اجرا: ۱ سال و ۰ ماه
ناشر: موسسه تحقیقات علوم شیلاتی کشور
تاریخ انتشار: سال ۱۳۹۹
حق چاپ برای مؤلف محفوظ است. نقل مطالب، تصاویر، جداول، منحنی ها و نمودارها با ذکر مأخذ بلامانع است.

«سوابق طرح یا پروژه و مجری مسئول / مجری»

طرح / پروژه: بررسی پراکنش گیاه سنبل آبی در استان گیلان

کد مصوب: ۹۵۱۰۹۰-۱۰۷-۱۲-۷۳-۲۴

شماره ثبت (فروست): ۵۵۸۲۷ تاریخ: ۱۳۹۸/۴/۱۹

با مسئولیت اجرایی جناب آقای علیرضا میرزاجانی دارای مدرک
تحصیلی دکتری در محیط زیست می باشد.

پروژه توسط داوران منتخب بخش اکولوژی منابع آبی در تاریخ

۹۸/۴/۲ مورد ارزیابی و با رتبه عالی تأیید گردید.

در زمان اجرای طرح یا پروژه، مجری در:

ستاد ☐ پژوهشکده ☒ مرکز ☐ ایستگاه ☐

با سمت عضو هیئت علمی در پژوهشکده آبی پروری آبهای داخلی

مشغول بوده است.

عنوان	«فهرست مندرجات»	صفحه
چکیده.....		۱
۱-مقدمه.....		۲
۱-۱- کلیات.....		۲
۱-۲- اهمیت تالاب انزلی.....		۲
۱-۳- سیستماتیک و خصوصیات مرفولوژیک گیاه سنبل آبی.....		۴
۱-۴- پراکنش جغرافیایی گیاه سنبل آبی.....		۷
۱-۵- برخی اختصاصات بیولوژیک و اکولوژیک گیاه سنبل آبی.....		۸
۱-۶- اهداف مورد بررسی.....		۱۰
۲- منطقه مورد مطالعه و روش کار.....		۱۱
۳- نتایج.....		۱۳
۳-۱- پراکنش گیاه سنبل در تالاب انزلی طی سال‌های مختلف.....		۱۳
۳-۲- پراکنش گیاه سنبل آبی در سایر نقاط استان گیلان.....		۱۸
۳-۳- برخی خصوصیات شیمیایی آب در مناطق پراکنش سنبل آبی.....		۱۸
۴- بحث و نتیجه گیری.....		۲۰
پیشنهادها.....		۲۶
پیوست.....		۲۷

چکیده

گیاه سنبل آبی با نام علمی *E. crassipes* (Mart.) Solms 1883 بومی آبهای آمازون بوده، اما به عنوان یکی از گونه‌های بشدت مهاجم و بدترین علف هرز آبی در سراسر جهان و در تمام قاره‌ها پراکنش یافته است. در سال ۱۳۹۱ در آبنندان عینک مشاهده شد و پس از آن از برخی منابع آبهای طبیعی شمال کشور همچون تالاب انزلی گزارش گردید. در این مطالعه پراکنش سنبل آبی در استان گیلان و تالاب انزلی طی سال‌های ۹۷-۱۳۹۴ بررسی گردید. پراکنش آن در تالاب انزلی از طریق گشت‌زنی در حواشی و پیکره های آبی باز و رودخانه‌ها انجام گرفت. موقعیت جغرافیایی مناطق حضور گیاه بوسیله موقعیت‌یاب جهانی ثبت شد و نقشه‌های پراکنش گیاه ترسیم گردید. برخی خصوصیات فیزیکی و شیمیایی آب همچون اکسیژن محلول، pH، دما، EC، کدورت، سیلیس و مواد مغذی در مناطق حضور گیاه اندازه گیری شدند. نتایج بررسی در تالاب انزلی نشان داد که در سال‌های ۱۳۹۵، ۱۳۹۶ و ۱۳۹۷ به ترتیب ۸۴، ۷، ۱۱ نقطه با وسعت تقریبی ۸۰۰، ۱۰۰ و ۱۰۰۰ متر مربع آلوده به سنبل آبی بودند. علاوه بر تالاب انزلی هفت نقطه دیگر از استان گیلان آلوده به گیاه سنبل آبی بودند که جمع‌آوری و معدوم کردن گیاه تنها در برخی از این مناطق انجام گرفت. سرمای شدید هوا مانع از رشد و توسعه گیاه در برخی سال‌ها شده بطوریکه زیاد بودن تعداد روزهای یخبندان در زمستان ۱۳۹۵ سبب کاهش گستره و زی‌توده سنبل آبی در سال ۱۳۹۶ شده است. حضور مجدد گیاه در برخی از مناطق مورد بررسی پس از یک دوره وقفه ۱-۲ ساله نشان داد که دانه‌ها قدرت نامیه خود را حفظ نموده و قادر به نمو و رشد می‌باشند. سنجش پارامترهای فیزیکی و شیمیایی آب در نواحی پراکنش گیاه نشان داد که سنبل آبی در همه منابع آب شیرین شمال کشور و استان گیلان اعم از فقیر تا بسیار غنی از مواد مغذی رشد می‌نماید. اگرچه دوره‌های سرما و یخبندان قادر است رشد گیاه را محدود کند، با رویکردی چند جانبه می‌توان گیاه سنبل آبی را کنترل و محدوده پراکنش آن را محدود نمود. آموزش مردم محلی و پایش مستمر مناطق آلوده، همچنین تلفیق مبارزه شیمیایی و مکانیکی برای کنترل گیاه سنبل آبی بسیار مهم می‌باشد.

کلمات کلیدی: گیاه مهاجم، سنبل آبی، تالاب انزلی، استان گیلان، پراکنش